

Metoda orální historie

Literatura:

Vaněk, Miroslav a kol.: *Orální historie: Metodické a "technické" postupy (skriptum)*. Olomouc 2003.

viz http://www.coh.usd.cas.cz/pages_cz/materialy_online.htm

- Základ: ústní sdělení účastníků historických událostí – pamětníků
- Nejstarší historická metoda (viz Thukydides, Kosmas).
- Také v sociální antropologii, etnografii, sociologii, psychologii.
- První rozsáhlé použití ve 20. století – v USA výzkum „hospodářské krize“ ve 30. letech, výzkum účastníků 2. světové války
- K rozvoji metody napomohl také nedostatek (nebo nedostupnost) písemných pramenů ke studiu „zločinných“ aspektů diktátorských a totalitárních režimů 20. století (problém holocaustu a genocidy a důležitost svědectví vězňů koncentračních a vyhlazovacích táborů)
- V českých zemích rozvoj metody teprve po 1989, přestože první pokusy o „práci s pamětníkem“ (nejčastěji protifašistického odboje) od 60. let

- V soudobých dějinách je metodou zkoumající určitý historický proces (historické události) nebo určitý sociální či kulturní aspekt minulosti (historické struktury), pomocí analýzy a interpretace osobních ústních vyjádření dosud žijících aktérů a přímých svědků.

Vyjádření vznikají na základě rozhovoru mezi dotazovaným *narátorem* a *tazatelem*.

Vyjádření je tedy souborem upomínaných a dotazovaných individualních zážitků a prožitků o minulosti.

Inovační atributy metody

- Kvalitativní, nikoli kvantitativní metoda
(jde o o jednotlivé individuální výpovědi, ne o statistiku názorů nebo způsob chování)
- Demokratizační aspekt
obrací pohled také k dějinám „malých“ , „bez-mocných“ a „historií poražených“ lidí a k dějinám každodennosti
- Odhled od „objektivních fakt historie“ a příklon k subjektivní výpovědi o dějinách (v raných fázích vývoje metody však převládala snaha o zjištění „objektivních“ fakt, doplňujících informace získané tradičními metodami)

Dvě formy rozhovoru

„Interview není dialog. Smyslem interview je získat narátorův příběh.“

1. interview

usiluje o objasnění konkrétní historické události nebo historickému fenoménu, jíž narátor prožil jako aktér nebo blízký svědek
tazatel vede rozhovor cíleněji a aktivněji

2. životní příběh (životopisné vyprávění)

usiluje o objasnění širšího časového úseku minulosti z výsostného hlediska narátora;

lze postupovat chronologicky nebo strukturovaně;

obvykle více dvě a více setkání mezi narátorem a tazatelem;

tazatel méně aktivní, rozhovor více spontánní